

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра документознавства та української мови (№ 801)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заст. голови НМК 1

 М. С. Романов
Голова НМК 2

 Д. М. Крицький
Голова НМК 3

 Л. О. Філіпковська
« 31 08 2021 р.

СИЛАБУС ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Language Training (українська мова як іноземна)

(назва навчальної дисципліни)

Спеціальності: усі спеціальності, за якими відбувається підготовка здобувачів в університеті

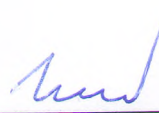
Освітні програми: усі освітні програми відповідних спеціальностей, за якими відбувається підготовка здобувачів в університеті

Рівень вищої освіти: *перший (бакалаврський)*

Силабус введено в дію з 01.09.2021 року

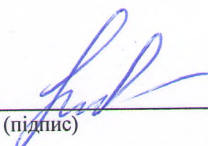
Харків – 2021 р.

Розробник: Гирич З.І., д.п.н., доц., професор
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри
документознавства та української мови (№ 801)

Протокол № 1 від « 30 » серпня 2021 р.

Завідувач кафедри к. філософ. н., доцент А.Є. Прилуцька
(науковий ступінь та вчене звання) (підпис) (ініціали та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

Ніцанг Демінг Н. Демінг
(підпис) (ініціали та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

Гирич Зоя Іванівна, д.п.н., доцент.
З 2019 року викладає в університеті наступні дисципліни:

- науково-дослідна робота;
- основи медійної культури;
- наукові україномовні комунікації;
- українська мова як іноземна.

Напрями наукових досліджень: дидактика професійної освіти, лексикографія, зіставний аналіз мов, теоретичні основи створення й використання нових методичних систем навчання нерідної/іноземної мови, проблеми моделювання структури і змісту навчальних курсів, теорія і практика розробки навчальних програм різних типів та рівнів, проблеми теорії і практики створення навчально-методичних комплексів, теорія і практика створення та використання діагностуючих систем і методик, методика формування іншомовної комунікативної компетенції майбутніх інженерів, методика реалізації рівневого підходу в навчанні нерідної/іноземної мови.

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладається дисципліна – 3, 4 семестр (номер семестру залежить від навчального плану).

Обсяг дисципліни:

3 кредити ЄКТС (90 годин), у тому числі аудиторних – 48 годин, самостійної роботи здобувачів – 42 години.

Форми здобуття освіти

Денна, дистанційна, дуальна.

Дисципліна – вибіркова.

Види навчальної діяльності – практичне заняття, самостійна робота здобувача.

Види контролю – поточний, модульний та підсумковий (семестровий) контроль (залік).

Мова викладання – українська.

Необхідні обов'язкові попередні дисципліни (пререквізити) – англійська мова, українська мова як іноземна.

Необхідні обов'язкові супутні дисципліни (кореквізити) – комунікація в суспільстві.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета

Удосконалення й корекція фонетичних навичок, лексичних умінь і навичок, граматичної компетенції у вигляді знань, мовленнєвих навичок і умінь, що складають основу комунікативної компетенції іноземних студентів у різних сферах спілкування.

Завдання:

- сформувати мовленнєву компетенцію студентів на заняттях з практики мови в усній (говоріння, слухання) і письмовій (письмо, читання) формі;
- сформувати мовну компетенцію іноземних студентів у різних сферах спілкування.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **загальних** компетентностей:

- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово для здійснення ефективної професійної комунікації;
- здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел для задоволення інформаційних потреб споживачів.

Фахові компетентності:

- здатність використовувати сучасні прикладні комп'ютерні технології, програмне забезпечення, мережеві та мобільні технології для вирішення професійних завдань.
- здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності, постійного підвищення рівня інформаційної культури.

Очікується, що після опанування дисципліни здобувачем будуть досягнуті наступні **результати навчання** і він буде:

- узагальнювати, аналізувати і синтезувати інформацію в діяльності, пов'язаній із її пошуком, накопиченням, зберіганням та використанням;
- здійснювати пошук інформації в різних джерелах для розв'язання професійних завдань;
- вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію українською мовою та однією з іноземних мов;
- навчатися з метою поглиблення набутих та здобуття нових фахових знань.

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовний модуль 1. Морфологія

Тема 1. Фонетика. Графіка.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.

Алфавіт. Співвідношення між літерами та звуками. Апостроф. Поділ звуків на голосні та приголосні. Дзвінки й глухі, тверді й м'які приголосні. Основні чергування голосних і приголосних звуків. Асиміляція приголосних. Спрощення у групах приголосних. Подвоєні приголосні. Засоби милозвучності української мови. Слово, склад. Наголос і ритміка. Правила вимови. Синтагматичне членування. Інтонація, її типи: ІК-1 (завершеність висловлення), ІК-2 (питання з питальним словом, звертання, вимога), ІК-3 (питання без питального слова, незавершеність, перелічення), ІК-4 (питання зі значенням зіставлення із сполучником **а**), ІК-5 (якісна й кількісна оцінка), ІК-6 (перепитування, вимога, прохання, побоювання й застереження, порада), ІК-7 (заперечення, незгода). Інтонація складного речення.

- Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 2. Будова слова.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- Обсяг аудиторного навантаження: 1 година.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.

Основа слова; основа слова і закінчення, корінь, префікс, суфікс.

Словотвірні характеристики.

Іменники: особа чоловічої статі за національністю з суфіксами **-ець(ь)** (**-ець(ь)**), **-анин**; особа жіночої статі з суфіксами **-к(а)**, **-ниц(я)**; особа за професією з суфіксами **-тел(ь)**, **-іст**; віддієслівні з суфіксами **-анн(я)**; складання основ.

Прикметники: назва якості предмета, його ознака з суфіксами **-н(ий/ій)**; відношення до предмета чи особи, належність, походження або місце розташування з суфіксами **-ськ(ий)**; зменшено-пестливий відтінок з суфіксами **-еньк(ий)**, **-есеньк(ий)**; відношення до певної галузі науки з суфіксами **-ичн(ий)**, **-ічн(ий)**; складання основ.

Прислівники: з суфіксами **-о**, рідше **-е**, мотивованих якісними прикметниками; з префіксом **по-** і суфіксами **-ому**, **-и**.

Дієслова: з суфіксами **-ува-** (**-юва-**), **-и-**, **-і-** (**-ї-**), **-а-**, **-ну-**; з префіксами **по-**, **про-**, **на-**, **з-** (**зі-**), **пере-**, **до-**; дієслів руху з префіксами **в-** (**у-**, **уві-**), **при-**, **по-**, **пі-**, **під-**, **від-**, **за-**, **про-**, **пере-**, **об-** (**обі-**), **роз-** (**розі-**).

Основні чергування звуків у корені в формах дієслів I та II дієвідмін.

- Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 3. Називний відмінок.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- Обсяг аудиторного навантаження: 1 години.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.

Називний відмінок:

– логічний суб'єкт (виконавець дії чи тема розмови) (**Студент** читає. **Іван** учитесь. **Місто** будується. **Дощ** пройшов.);

– граматичний суб'єкт (*У мене є **олівець**. Її звали **Олена**. Мені потрібен **зошит**. Моєму синові вже **рік**. Мені подобається **теніс**. Мене цікавить **історія**.);*

– предикат (*Ця дівчина **моя сестра**. Він **черговий**. Київ – **старовинне місто**. Ваш поверх – **четвертий**.);*

– кількість (після числівників **два (дві), обидва (обидві), три, чотири**) (*У мене є **три брати**. **Обидва студенти** склали іспит. **Три зошити** й **чотири олівці** лежали в моєму портфелі.);*

– предмет порівняння у конструкціях зі сполучником **ніж** (*Олена малює гірше, **ніж** її молодший брат. Раніше ми жили в кращому будинку, **ніж** цей.*).

- Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 4. Родовий відмінок.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.

Родовий відмінок

а) без прийменника:

– власник предмета (*Це підручник **Андрія**.);*

– об'єкт при запереченні (*Я не бачив цього **фільму**.);*

– заперечення зі словами **немає, не маю, не було, не буде** (*У Андрія немає **сестри**. Я не маю **сестри**.);*

– ознака предмета, особи (*Це карта **України**. Це наш викладач **української мови**.);*

– позначення вимірюваного об'єкта (*Дайте мені склянку **води**.);*

– точна дата події, дії (*Андрій народився **першого січня тисяча дев'ятсот вісімдесят першого року**.);*

– вказівка на тиждень, місяць, рік та ін. (*Це було **2005-ого року**. **Наступного тижня** я їду до батьків.);*

– кількість, міра в поєднанні з кількісними числівниками та словами **скільки, багато, мало, чимало, трохи, декілька** (*Вони будуть навчатися тут **5 років**. **Скільки студентів** у вашій групі?);*

б) з прийменником:

у (в) – назва особи, яка має предмет або не має предмета (*У Андрія є підручник. У Андрія немає підручника.*);

у (в) – розташування, пов'язане з особою (*Мій друг був у друзів.*);

без – відсутність чогось (*Я люблю чай без цукру.*);

крім (окрім) – вилучення чогось чи когось (*Крім Павла, всі виконали завдання.*);

біля (навпроти, позаду, попереду), далеко від (недалеко від, близько від, ліворуч від, праворуч від) – місце розташування предмета, перебування особи (*Андрій живе навпроти університету. Андрій живе недалеко від батьків.*);

до, від, з (із, зі) – місце, до (від/з) якого рухається об'єкт (*Андрій їде до Києва. Андрій приїхав від брата. Вона приїхала з Києва. Мілош із Чехії. Андрій повернувся зі Львова.*);

після, під час, протягом, від, з, до, за – час дії (*Після уроків буде екскурсія. Це було під час війни. Ми повинні зробити ремонт протягом місяця. Перерва з (від) другої до третьої години. Це було за Ярослава Мудрого.*);

для – призначення предмета (*Ця контрольна робота для студентів, а ця для аспірантів.*);

з – матеріал, з якого зроблено предмет (*Це стіл із дерева.*);

з – ознака предмета за відношенням до галузі знань (*Це підручник з української мови.*);

від, з – причина (*Вона плакала від (з) горя.*);

до – міра дії (*Вона сміялася до сліз.*).

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 5. Давальний відмінок.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.

Давальний відмінок:

– логічний суб'єкт в конструкціях зі значенням ставлення до особи або предмета розмови (*Оксані подобається цей фільм. Я радий зустрічі з вами. Мені шкода вас.*);

– логічний суб'єкт в конструкціях зі значенням фізичного або емоційного стану (*Дівчині погано. Йому весело.*);

– логічний суб'єкт в конструкціях на позначення віку особи чи предмета (*Андрієві 20 років.*);

– логічний суб'єкт, якому необхідно виконати дію (*Мені треба (потрібно, можна, варто, слід) подивитися цей фільм.*);

– об'єкт наміру, побажання (*Я бажаю Вам щастя. Мені хочеться поїхати у Крим.*).

- об'єкт, на який спрямована дія (*Іван написав листа мамі*);
- ознака предмета (*Це пам'ятник Тарасові Шевченку.*);
- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 6. Знахідний відмінок.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.

Знахідний відмінок:

а) без прийменника:

– прямий об'єкт дії (особа чи предмет) при перехідних дієсловах (*Андрій читає книжку.*);

– об'єкт інформації (мовлення) (*Ми зустріли Андрія.*);

– логічний суб'єкт з дієсловом звати (*Мене звати Оксана.*);

– час дії (тривалість) (*Я читав цю книгу весь тиждень.*);

б) з прийменником:

в (у) – об'єкт дії (особа чи предмет, на який спрямована дія) (*Андрій грає у футбол. Він кинув олівець і влучив у Дмитра.*);

в (у) – час дії (назви днів тижня) (*Це було у понеділок чи в середу.*);

про – об'єкт інформації (мовлення) (*Ми говоримо про Андрія.*);

на, за – порівняння або ознака суб'єкта (*Син схожий на батька, а дочка на маму. Вона робить це краще за маму.*);

в (у), на, під, за – напрямок руху (дії) (*Андрій пішов у їдальню. Студенти йдуть на стадіон. Покладіть книги на (в, під) стіл. Сідайте за стіл.*);

за, на – час дії (*Я прочитав цю статтю за годину. Я взяв цю книжку на один день.*);

через, за – період часу, після якого відбувається дія (*Ми повернемося через (за) тиждень.*).

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 7. Орудний відмінок.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.

Орудний відмінок:

а) без прийменника:

– знаряддя дії (інструмент) (*Андрій любить малювати олівцем.*);

– характеристика, ознака особи, предмета з дієсловами *бути, стати, працювати, захоплюватися, цікавитися, володіти, користуватися, пишатися* (*Андрій хоче бути журналістом. Андрій захоплюється літературою.*);

– місце руху (*Він іде вулицею.*);
– суб'єкт дії (*Цей роман написаний відомим українським письменником.*);

– мова спілкування (*Він дуже швидко розмовляє українською мовою.*);

б) з прийменником:

з (зі, із, разом з) – спільність дії (*Я розмовляю з братом. Андрій хотів би відпочивати разом зі шкільними друзями.*);

за, над, під, перед, між, поруч з – місце (*За будинком росте чудовий сад. Календар висить над столом. Гараж розташований під землею. Перед університетом стоїть пам'ятник Тарасові Шевченку. Андрій сидить між Миколою і Оксаною. Поруч зі мною сидить студентка з Ірану.*);

з – ознака предмета (*Сестра любить каву з молоком.*).

- *Обсяг самотійної роботи здобувачів: 2 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 8. Місцевий відмінок.

Форма занять: практичне заняття, самотійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.

Місцевий відмінок:

в (у), на, по, при – місце (*Андрій живе в Києві. Стіл стоїть у класі. Книга лежить на столі. Не ходіть по траві! При університеті є гуманітарний ліцей. Дерево росте при дорозі.*);

в (у), о, по – час (*Іспити закінчуються у червні. Заняття починаються о восьмій годині. Ми зустрінемося по обіді.*);

на – інструмент, знаряддя дії (*Він грає на гітарі.*);

на – засіб пересування (*Ми їдемо на автобусі.*);

- *Обсяг самотійної роботи здобувачів: 2 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 9. Кличний відмінок.

Форма занять: практичне заняття, самотійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.

Кличний відмінок:

– об'єкт-адресат, до якого звертається мовець (*Дівчино, як Вас звати?*);

– суб'єкт-адресат, який виконує волю мовця (*Максime, дай мені словник.*).

- *Обсяг самотійної роботи здобувачів: 2 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 10. Займенник.

Форма занять: практичне заняття, самотійна робота.

- Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.

Значення, відмінювання і вживання особових (*я, ти, він, вона, воно, ми, ви, вони*), питальних (*хто, що, який, чий, скільки*), присвійних, (*мій, твій, наш, ваш, їхній, свій*), вказівних (*цей, той, такий, стільки*), означальних (*всякий, весь, кожний (кожен), інший, сам, самий*), заперечних (*ніхто, ніщо, ніякий, нічий*) займенників.

- Обсяг самотійної роботи здобувачів: 2 години.

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 11. Прикметник.

Форма занять: практичне заняття, самотійна робота.

- Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.

Розряди прикметників за значенням. Узгодження прикметників з іменниками в роді, числі та відмінку. Відмінювання прикметників з твердою і м'якою основою. Творення та вживання вищого ступеня порівняння прикметників. Творення та вживання найвищого ступеня порівняння прикметників.

- Обсяг самотійної роботи здобувачів: 2 години.

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 12. Числівник.

Форма занять: практичне заняття, самотійна робота.

- Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.

Кількісні числівники (*один, два, три...*). Відмінювання кількісних числівників *один (одна, одне, одні), два, три, чотири*. Вживання кількісних числівників з іменниками (*дві сестри, десять сторінок*). Порядкові числівники (*перший, шостий* та ін), їх відмінювання.

- Обсяг самотійної роботи здобувачів: 2 години.

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 13. Дієслово.

Форма занять: практичне заняття, самотійна робота.

- Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.

Неозначена форма дієслова (інфінітив): *чекати, відпочивати, написати*. Недоконаний і доконаний вид дієслова (*робити – зробити, кричати –*

крикнути). Способи творення доконаного виду. Головні значення недоконаного та доконаного виду. Теперішній, минулий і майбутній час дієслова, їх творення (читаю, читав, читатиму, буду читати, прочитаю, прочитав). Дієслова I дієвідміни (малювати, відпочивати). Дієслова II дієвідміни (говорити, бачити). Особливості відмінювання дієслів дати, їсти та дієслів на -вісти (відповісти, розповісти). Дієвідмінювання дієслів з часткою -ся (-сь) (дивитися, вчитись). Наказовий спосіб дієслова (телефонуй, вчи, дайте). Умовний спосіб дієслова (прийшов би, купила б). Дієслова на -ся (вмиватися, зустрічатися, сміятися). Безособові форми дієслова на -но, -то (виконано, розпочато). Форми типу немає, не має, не було, не буде (У мене немає брата. – Він не має брата). Поєднання модальних дієслів хотіти, могли з неозначеною формою дієслова (Я хочу купити нову сукню. Андрій може допомогти тобі.). Дієслівне керування (читаю книгу, відпочивав із сестрою). Перехідні та неперехідні дієслова (зустрів друга – зустрівся з другом). Дієслова руху без префіксів та з префіксами в- (у-, уві-), ви-, при-, по-, пі-, під-, від-, за-, про-, пере-, об- (обі-), з-, роз- (розі-) – іти, ходити, їхати, їздити, бігти, бігати, пливати, плавати, летіти, літати, повзти, повзати, нести, носити, вести, водити, везти, возити.

- Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 14. Прислівник.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.

Розряди прислівників за значенням: місця (далеко, близько, угорі, вниз, праворуч, попереду, додому); часу (уранці, удень, увечері, уночі, узимку, навесні, улітку, восени); способу дії (добре, погано, скоро); міри й ступеня (дуже, трохи, двічі). Предикативні прислівники (можна, треба, потрібно, необхідно), питальні прислівники (як, коли, де, куди, звідки). Ступені порівняння прислівників і їх функціонування в мові.

- Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 15. Службові частини мови.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- Обсяг аудиторного навантаження: 1 година.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.

Прийменники (в, у, на, по, при, біля, навпроти, за, над, під, перед, між, поруч з, до, від, з (із, зі), о, після, під час, через, для, про), сполучники та сполучні слова (і, й, та, теж, також, не тільки ... а й, а, але, проте, зате, однак, або, чи; коли, що, щоб, як, бо, тому що, через те що, якщо, якби, для

того щоб, тому, який), їх значення; частки (так, аякже, атож, звичайно, гаразд, не, ні, ані, хіба, невже, чи, навіть, тільки, лише (лиш), же (ж), аж, ще, хоч, вже, майже, зовсім, саме, приблизно, ніби, наче, неначе, мов, немов), їх значення.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Модульний контроль 1

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.*

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю.

Змістовний модуль 2. Синтаксис.

Тема 16. Речення за метою висловлювання.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.

Речення за метою висловлювання:

- *розповідні речення (Андрій народився і виріс у Києві.);*

- *стверджувальні та заперечні речення (Батько працює. Батько не працює. Я нікого тут не знаю.);*

- *питальні речення (У якому журналі ця стаття?);*

- *спонукальні речення, що виражають:*

- *розпорядження (Полийте квіти.);*

- *прохання (Дайте, будь ласка, ручку.);*

- *пораду (Я раджу вам відпочити.);*

- *пропозицію (Ходімо до театру.).*

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 17. Речення за структурою.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.

Двоскладні речення:

- *з особовою формою дієслова – присудка (Студенти читають текст.*

Урок розпочинається о 9 годині.

– з недієслівним присудком (*Оксана – українка. Ця книга – цікава. Аудиторія вільна. Мені потрібна ця книга. Я не згодна з вами. Магазин відкритий.*).

Односкладні речення:

– з особовою формою дієслова – предиката (*Нахились до мене і дай мені жменьку суниць. Цю споруду збудували минулого року. Решетом воду не носять. Тут не дозволяють палити. Скрізь продають квіти. Мені подобається тут відпочивати.*);

– з інфінітивним предикатом (*Не можна палити у приміщенні. Час збирати врожай.*);

– з предикатом, вираженим іншими дієслівними формами (*На дискотеці було весело. Мені радісно. Студентам треба бути наполегливими у навчанні.*);

– з недієслівним предикатом (*Парк поруч із будинком. Андрій у лікаря. У Віктора температура. Честь і слава героям!*).

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 1 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 18. Способи вираження граматичного суб'єкта.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 1 година.*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.

Способи вираження граматичного суб'єкта:

– іменник, займенник, субстантивований прикметник у формі називного відмінка (*Концерт закінчився пізно. Я читаю книжку. Ніхто не подзвонив. Усі працюють. Хворий одужує.*);

– сполучення іменників з числівниками або прислівниками (*Дві студентки розмовляють. На екскурсії було багато студентів.*).

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 1 година.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 19. Способи вираження логічного суб'єкта.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 1 година.*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.

Способи вираження логічного суб'єкта:

– іменник або займенник у формі знахідного відмінка без прийменника (*Мою сестру звали Наталка.*);

– іменник або займенник у формі родового відмінка з прийменником у (*У мого брата є собака.*);

– іменник або займенник у формі давального відмінка (*Моїй сестрі 20 років. Мені подобається ця музика. Вам потрібно добре вчитися.*).

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 1 година.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 20. Способи вираження предиката.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.

Способи вираження предиката:

– дієслово дійсного та наказового способу в теперішньому, минулому й майбутньому часі (*Студенти **приїхали** з різних країн світу. Вони **навчаються** в університеті. Сьогодні ми **писатимемо** диктант. **Запам'ятай** правило!);*

– сполучення фазових дієслів *стати, почати, закінчувати, продовжувати* з інфінітивом (*Андрій **став (почав, закінчив, продовжував) займатися** боксом.*);

– сполучення дієслів з модальним значенням з інфінітивом (*Іван **хоче (може, любить, уміє, вирішив) працювати.***);

– сполучення дієслів руху з інфінітивом (*Андрій **приїхав вступати** до університету.*);

– сполучення особової форми фазового дієслова з іменником (*Андрій **стане юристом.***);

– сполучення предикативного прислівника *можна, треба, потрібно, необхідно* з інфінітивом (*Мені **потрібно вчитися.***);

– предикативний прикметник (*Я **згоден** з вами. Декан **зайнятий.***);

– предикативний прислівник (*Йому **холодно. Влітку жарко.***);

– прикметники та прислівники у формі вищого та найвищого ступенів порівняння (*Цей журнал **цікавіший.** Сьогодні **холодніше,** ніж учора. Ти **найкраще** виконав це завдання.*).

- Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 21. Способи вираження логіко-сміслових відношень у реченні.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.

Способи вираження логіко-сміслових відношень у реченні:

– **об'єктні:** відмінкові та прийменниково-відмінкові конструкції іменників, прикметників, числівників, займенників (*Вона **любить** свого **сина.** Сестра **читає** журнал. Він **купив** книжку. Вона **живе** з **матір'ю.** Катя **розповідає** **про** свою **сім'ю.**);*

– **означальні:**

– узгоджене означення (*У моєї подруги **є цікаві** книжки. Скільки років **твоїй** сестрі? Вам **треба** сісти на **п'ятий** автобус.*);

– неузгоджене означення (*Це книжка моєї сестри. Я люблю каву без цукру. Я п'ю каву з цукром.*);

– **обставинні:**

– **просторові:** прийменниково-відмінкові конструкції іменників, прислівники місця (*Моя сестра живе недалеко. Ми живемо біля вокзалу. Андрій їде у Львів. Він приїхав з Полтави. Машина стоїть біля (недалеко від, праворуч від) будинку.*);

– **часові:** прийменниково-відмінкові конструкції іменників, прислівники часу (*До школи ми підемо завтра. Через місяць ми поїдемо додому. Я бачив цей фільм раніше. Першого січня зустрічають Новий рік. Минулого року влітку я їздила до Індії.*);

– **мети:** сполучення особової форми дієслова з інфінітивом (*Андрій пішов обідати. Вона лягла відпочити. Я повернувся поговорити з тобою.*).

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 22. Порядок слів у реченні.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.

Препозиція групи підмета, постпозиція групи присудка (*Оксана відпочиває. Студенти навчаються.*).

Детермінант на початку речення (препозиція групи присудка, постпозиція групи підмета (*Улітку починаються канікули. Увечері пішов дощ.*)).

Залежність порядку слів у реченні від членування (*Оксана та Андрій гуляють після занять (Коли гуляють Оксана та Андрій?). — Після занять гуляють Оксана та Андрій (Хто гуляє після занять?). — Після занять Оксана та Андрій гуляють (Що вони роблять після занять?).*).

Особливості розташування слів у словосполученнях:

1. В іменних словосполученнях прикметник стоїть перед іменником (*гарна дівчина*).

2. Залежна відмінкова форма стоїть після головного слова (*склянка молока, вітер з півночі*).

3. У дієслівних сполученнях прислівники на *-о*, *-е* стоять перед дієсловом (*уважно слухати*), а прислівники з префіксом *по-* і суфіксами *-ому*, *-ськи* стоять після дієслова (*жити по-новому, читати по-українськи*).

4. Залежна відмінкова форма стоїть після дієслова (*перекладати текст*).

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 1 години.*

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 23. Складне речення.

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.

Складносурядні речення зі сполучниками *і, й, та, теж, також, а, але, зате, проте, однак, або, чи, або ... або, чи ... чи*.

Складнопідрядні речення, види підрядних речень з різними сполучниками та сполучними словами:

– з'ясувальні (*хто, що, щоб, який, як, де, куди, звідки, коли, чи*);

– означальні (*який, котрий*);

– часові (*коли*);

– умовні (*якщо, якби*);

– причинно-наслідкові (*бо, тому що, тому, через те що*);

– мети (*щоб, для того щоб*).

- Обсяг самостійної роботи здобувачів: 1 години.

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Тема 24. Пряма й непряма мова

Форма занять: практичне заняття, самостійна робота.

- Обсяг аудиторного навантаження: 1 години.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): мультимедійне обладнання.

Правила трансформації прямої мови в непряму. Сполучні слова та сполучники в непрямій мові: *що, щоб, де, коли, скільки, чому, чи*.

- Обсяг самостійної роботи здобувачів: 1 години.

Опрацювання матеріалу практичного заняття. Формування питань до викладача.

Модульний контроль 2

- Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).

- Обсяг аудиторного навантаження: 2 години

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

- Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.

Підготовка до модульного контролю.

5. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом

6. Методи навчання

Словесні, наочні, практичні методи.

7. Методи контролю

Поточний контроль (опитування, перевірка виконаних завдань, тест), проміжний контроль (модульні контрольні роботи), підсумковий контроль (залік).

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
<i>Змістовний модуль 1</i>			
Виконання і захист практичних робіт	0...3	16	0...48
Модульний контроль	0...14	1	0...14
<i>Змістовний модуль 2</i>			
Виконання і захист практичних робіт	0...3	8	0...24
Модульний контроль	0...14	1	0...14
За семестр			0...100

Прийнята шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка для заліку
90-100	зараховано
75-89	
60-74	
01-59	не зараховано

Залік проводиться у вигляді тестування. Тест складається з 16 питань закритого типу (за правильну відповідь на одне питання здобувач отримує 5 балів) та двох питань відкритого типу (максимальна кількість балів за відповідь на одне питання – 10).

Під час складання семестрового заліку здобувач має можливість отримати максимум 100 балів.

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60-74) – Недостатньо уміє розуміти на слух інформацію, що міститься в монологічному висловлюванні: тему, головну та додаткову інформацію кожної змістової частини повідомлення з достатньою повнотою і точністю; основний зміст діалогу (висловлювання співрозмовника), комунікативні наміри його учасників; читати текст із настановою на загальне охоплення його змісту; змінювати стратегію читання (навчального або із загальним охопленням змісту) залежно від настанови; визначати тему тексту, розуміти його основну ідею; розуміти як основну, так і додаткову інформацію, що міститься в тексті, з

достатньою повнотою, точністю та глибиною; будувати письмове монологічне висловлювання репродуктивно-продуктивного характеру на запропоновану тему відповідно до комунікативної настанови; письмове монологічне висловлювання репродуктивного характеру на основі прочитаного або прослуханого тексту відповідно до комунікативно поставленої настанови; самостійно продукувати зв'язні висловлювання відповідно до запропонованої теми та комунікативно поставленої настанови; будувати монологічне висловлювання репродуктивного характеру на основі прочитаного або прослуханого тексту різної формально-змістової структури та комунікативної спрямованості; виражати ставлення до фактів, подій, викладених у тексті, дійових осіб і їх вчинків; розуміти зміст висловлювань співрозмовника, визначати його комунікативні наміри в межах вивчених тем і ситуацій спілкування; адекватно реагувати на репліки співрозмовника; ініціювати та завершувати діалог, виражати свої комунікативні наміри в межах вивчених тем і ситуацій спілкування.

Добре (75-89) – На достатньому рівні уміє розуміти на слух інформацію, що міститься в монологічному висловлюванні: тему, головну та додаткову інформацію кожної змістової частини повідомлення з достатньою повнотою і точністю; основний зміст діалогу (висловлювання співрозмовника), комунікативні наміри його учасників; читати текст із настановою на загальне охоплення його змісту; змінювати стратегію читання (навчального або із загальним охопленням змісту) залежно від настанови; визначати тему тексту, розуміти його основну ідею; розуміти як основну, так і додаткову інформацію, що міститься в тексті, з достатньою повнотою, точністю та глибиною; будувати письмове монологічне висловлювання репродуктивно-продуктивного характеру на запропоновану тему відповідно до комунікативної настанови; письмове монологічне висловлювання репродуктивного характеру на основі прочитаного або прослуханого тексту відповідно до комунікативно поставленої настанови; самостійно продукувати зв'язні висловлювання відповідно до запропонованої теми та комунікативно поставленої настанови; будувати монологічне висловлювання репродуктивного характеру на основі прочитаного або прослуханого тексту різної формально-змістової структури та комунікативної спрямованості; виражати ставлення до фактів, подій, викладених у тексті, дійових осіб і їх вчинків; розуміти зміст висловлювань співрозмовника, визначати його комунікативні наміри в межах вивчених тем і ситуацій спілкування; адекватно реагувати на репліки співрозмовника; ініціювати та завершувати діалог, виражати свої комунікативні наміри в межах вивчених тем і ситуацій спілкування.

Відмінно (90-100) – Уміє розуміти на слух інформацію, що міститься в монологічному висловлюванні: тему, головну та додаткову інформацію кожної змістової частини повідомлення з достатньою повнотою і точністю; основний зміст діалогу (висловлювання співрозмовника), комунікативні наміри його учасників; читати текст із настановою на загальне охоплення його змісту; змінювати стратегію читання (навчального або із загальним охопленням змісту) залежно від настанови; визначати тему тексту, розуміти його основну ідею; розуміти як основну, так і додаткову інформацію, що міститься в тексті, з

достатньою повнотою, точністю та глибиною; будувати письмове монологічне висловлювання репродуктивно-продуктивного характеру на запропоновану тему відповідно до комунікативної настанови; письмове монологічне висловлювання репродуктивного характеру на основі прочитаного або прослуханого тексту відповідно до комунікативно поставленої настанови; самостійно продукувати зв'язні висловлювання відповідно до запропонованої теми та комунікативно поставленої настанови; будувати монологічне висловлювання репродуктивного характеру на основі прочитаного або прослуханого тексту різної формально-змістової структури та комунікативної спрямованості; виражати ставлення до фактів, подій, викладених у тексті, дійових осіб і їх вчинків; розуміти зміст висловлювань співрозмовника, визначати його комунікативні наміри в межах вивчених тем і ситуацій спілкування; адекватно реагувати на репліки співрозмовника; ініціювати та завершувати діалог, виражати свої комунікативні наміри в межах вивчених тем і ситуацій спілкування.

9. Політика навчального курсу

Відпрацювання пропущених занять відбувається відповідно до розкладу консультацій за попереднім погодженням з викладачем. Питання, що стосуються академічної доброчесності, розглядає викладач або за процедурою, визначеною у Положенні про академічну доброчесність.

10. Методичне забезпечення

1. Шленьова М. Г., Кравченко І. М., Боброва О. Ю. Українська мова як іноземна : навч. посіб. Харків : Нац. аерокосм. ун-т «Харк. авіац. ін-т», 2020. 67 с.
2. Шленьова М. Г., Заверющенко О. Л., Тімановська М. Є. Українська мова як іноземна Українська мова як іноземна (тексти з завданнями). Харків : Нац. аерокосм. ун-т «Харк. авіац. ін-т», 2020. 156 с.

11. Рекомендована література

Базова

1. Гавдида Н.І., Гінсіровська І.Р., Назаревич Л.Т., Федак С.А., Штанюк О.М. Українська мова як іноземна. Практикум : Посібник. Тернопіль : Вид-во ТНТУ імені Івана Пулюя, 2015. 170 с.
2. Лисенко Н. О., Піддубна Н. В., Тележкіна О. О. Культура наукової мови : навчальний посібник. Х.: Тім Пабліш Груп, 2015. 224 с.
3. Малюга Н.М., Городецька В.А. Туркменсько-український розмовник. Кривий Ріг: Криворізький державний педагогічний університет (КДПУ), 2019. 123 с.
4. M. Shlenova, A. Nesterenko, Z. Girich, N. Konoplenko, A. Boiarska-Khomenko, Y. Korneiko. Learning RFL and UFL in Ukrainian Universities: Focus

on Arabic Students. Revista romaneasca pentru educatie multidimensionalasuppl. – 2019. – Vol. 11, iss. 4. – P. 257–263. doi:10.18662/rrem/188

Допоміжна

1. Арделян М.В. Збірник текстів та вправ з української мови для іноземних студентів усіх спеціальностей : Методичні рекомендації. Харків: Харк. держ. ун-т харч. та торгівлі, 2015. 74с.

2. Арделян М.В., Борисова А.О., Король А.В. Практикум з української мови для іноземних студентів : Навчально-методичний посібник. Харків: Харк. держ. ун-т харч. та торгівлі, 2015. 153 с.

3. Печкурова Л.В., Колікова Т.Г. Навчально-методичні матеріали з мовленнєвої практики для іноземних студентів III-IV курсів загальнотехнічних та економічних спеціальностей : Методичні вказівки. Одеса: Одеський національний політехнічний університет (ОНПУ), 2020. 78 с.

4. Палінська О. КРОК-2 (українська мова як іноземна): навчальний посібник. Львів: «Дон Боско», 2014. 158с.

12. Інформаційні ресурси

1. Навчальний українсько-російсько-туркменський словник для іноземних студентів усіх напрямів підготовки всіх форм навчання / укл. О. С. Черемська, Г. Г. Гайдамака. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. – 112 с. – URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/>

2. Російсько-українсько-турецький розмовник [Текст] : для іноземних студ. усіх напрямків підготовки денної форми навчання / укл.: О. С.Черемська, Л. П. Петрова Озель, І. М. Шелепкина. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 107 с. – URL: [repository.hneu.edu.ua > bitstream](http://repository.hneu.edu.ua/bitstream)

ДОДАТОК (обов'язковий)

Перелік галузей знань, спеціальностей та освітніх програм, за якими відбувається підготовка здобувачів в університеті

Галузі знань: 02 Культура і мистецтво, 03 Гуманітарні науки, 05 Соціальні та поведінкові науки, 07 Управління та адміністрування, 08 Право, 10 Природничі науки, 11 Математика та статистика, 12 Інформаційні технології, 13 Механічна інженерія, 14 Електрична інженерія, 15 Автоматизація та приладобудування, 16 Хімічна та біоінженерія, 17 Електроніка та телекомунікації, 19 Архітектура та будівництво, 27 Транспорт, 28 Публічне управління та адміністрування, 29 Міжнародні відносини.

Спеціальності: 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа, 035 Філологія, 051 Економіка, 053 Психологія, 071 Облік і оподаткування, 072 Фінанси, банківська справа та страхування, 073 Менеджмент, 075 Маркетинг, 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність, 081 Право, 101 Екологія, 103 Науки про Землю, 113 Прикладна математика, 121 Інженерія програмного забезпечення, 122 Комп'ютерні науки, 123 Комп'ютерна інженерія, 124 Системний аналіз, 125 Кібербезпека, 126 Інформаційні системи та технології, 131 Прикладна механіка, 133 Галузеве машинобудування, 134 Авіаційна та ракетно-космічна техніка, 141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка, 142 Енергетичне машинобудування, 144 Теплоенергетика, 151 Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології, 152 Метрологія та інформаційно-вимірвальна техніка, 153 Мікро- та наносистемна техніка, 163 Біомедична інженерія, 172 Телекомунікації та радіотехніка, 173 Авіоніка, 193 Геодезія та землеустрій, 272 Авіаційний транспорт, 274 Автомобільний транспорт, 281 Публічне управління та адміністрування, 292 Міжнародні економічні відносини.

Освітні програми: Інформаційна, бібліотечна та архівна справа, Прикладна лінгвістика, Економіка підприємства, Психологія, Облік і оподаткування, Фінанси, банківська справа та страхування, Менеджмент, Логістика, Управління проектами, Маркетинг, Підприємництво, торгівля та біржова діяльність, Право, Екологія та охорона навколишнього середовища, Космічний моніторинг Землі, Обчислювальний інтелект, Інженерія програмного забезпечення, Інформаційні технології проектування, Комп'ютеризація обробки інформації та управління, Інтелектуальні системи та технології, Комп'ютерні технології в біології та медицині, Комп'ютерні системи та мережі, Програмовні мобільні системи та Інтернет речей, Системне програмування, Системний аналіз і управління, Безпека інформаційних і комунікаційних систем, Інформаційні системи та технології підтримки віртуальних середовищ, Розподілені інформаційні системи, Штучний інтелект та інформаційні системи, Динаміка і міцність машин, Роботомеханічні системи та логістичні комплекси, Комп'ютерний інжиніринг, Авіаційні двигуни та енергетичні установки, Безпілотні літальні комплекси, Проектування та виробництво композитних конструкцій, Проектування, виробництво та сертифікація авіаційної техніки, Ракетні двигуни та енергетичні установки, Супутники, двигуни та енергетичні установки. Інженерно технічний переклад, Технології виробництва авіаційних двигунів та енергетичних установок, Комп'ютерно-інтегроване управління в енергетиці, Нетрадиційні та відновлювані джерела енергії, Газотурбінні установки і компресорні станції, Енергетичний менеджмент, Інженерія мобільних додатків, Комп'ютерні системи технічного зору, Комп'ютерні технології проектування та виробництва, Комп'ютерно-інтегровані технологічні процеси і виробництва, Інтелектуальні інформаційні вимірвальні системи, Якість, стандартизація та сертифікація, Мікро- та наносистемна техніка, Біомедична інженерія, Інформаційні мережі зв'язку, Радіоелектронні пристрої, системи та комплекси, Системи автономної навігації та адаптивного управління літальних апаратів, Геоінформаційні системи і технології, Інтелектуальні транспортні

системи, Технічне обслуговування та ремонт повітряних суден і авіадвигунів, Автомобілі та автомобільне господарство, Публічне управління та адміністрування, Міжнародна економіка.